

Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών
Μηνιαία Αποτύπωση Μεταναστευτικού-Προσφυγικού
Μάιος 2020

Ερευνητική Ομάδα Μεταναστευτικού-Προσφυγικού (ΕΡ.Ο.ΜΕ.Π)
Ιούνιος 2020

Περιεχόμενα

A. Εισαγωγικά.....	3
B. Γενική Εικόνα Μηνός.....	3
Γ. Πηγές Πληροφόρησης	3
Δ. Μηνιαία Τάση Φαινομένου	3
Κατάσταση στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου	3
Δομές Φιλοξενίας Ύπατης Αρμοστείας για του Πρόσφυγες.....	5
Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου.....	6
Εικόνα συριακού μεταναστευτικού πληθυσμού στην Τουρκία	7
E. Πολιτικές και Στρατιωτικές εξελίξεις.....	9
Πολιτικές Εξελίξεις	9
Στρατιωτικές Εξελίξεις.....	11
ΣΤ. Οικονομικές Εξελίξεις.....	12
Γενική οικονομική εικόνα.....	12
Οικονομία-Στέγαση-Μεταναστευτικό.....	13
Τουρκική οικονομία-Μεταναστευτικό	14
Σύστημα Hawala.....	14
Z. Νομικές Εξελίξεις.....	15
Z1. Εξελίξεις στο εσωτερικό	15
1. Θέσπιση νέου νόμου	15
2. Διάκριση μεταναστών και ανάκτηση ελέγχου δομών	16
3. Αποφάσεις επί αιτήσεων ασύλου	16
4. Έλεγχοι σε ΜΚΟ	16
5. Επιβεβαίωση της θεώρησης του μεταναστευτικού ως διεθνούς εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων	17
6. Δικαστική μεταχείριση ταραχοποιών εντός των ΚΥΤ.....	18
7. Εισαγγελική έρευνα για 25.000 πιστοποιητικά ευαλωτότητας στη Λέσβο.....	18
8. Εγκλήματα μεταναστών και λαθροδιακινητών.....	18
Z2. Εξελίξεις στο εξωτερικό.....	18
Ευρωπαϊκή νομοθεσία	18
Ερευνητική Ομάδα	19

A. Εισαγωγικά

Η παρούσα ανάλυση αποτελεί προϊόν της Ερευνητικής Ομάδας Μεταναστευτικού και Προσφυγικού Ζητήματος του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών κι έχει ως αντικείμενο την συνοπτική αποτύπωση της εικόνας της του Μεταναστευτικού-Προσφυγικού ζητήματος, κατά τον μήνα **Μάιο 2020**.

B. Γενική Εικόνα Μηνός

Η Ελλάδα συνεχίζει να καταβάλλει προσπάθειες για μια ολιστική αντιμετώπιση (έλεγχος συνόρων, νομοθεσία, δομές κλπ) του προσφυγικού-μεταναστευτικού προβλήματος κινούμενη σε μια γραμμή προσεκτικής και σταδιακής αυστηροποίησης των μέτρων και διαδικασιών. Η πολιτική αυτή παρουσιάζει ορισμένα ενθαρρυντικά σημάδια ενώ επί του παρόντος συγκεντρώνει την αποδοχή του μεγαλύτερου μέρους της ελληνικής κοινωνίας. Μικρή αποσυμφόρηση υπήρξε και στους αριθμούς των εγκλωβισμένων στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Να ληφθεί υπόψη ότι η επιτυχής αντιμετώπιση της υποκινούμενης από την Τουρκία εισβολής μεταναστών και προσφύγων από τον Έβρο και η αναγκαιότητα λήψης εκτάκτων μέτρων για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, επέδρασαν θετικά στις ελληνικές προσπάθειες. Απαιτείται μέγιστη προσοχή καθώς η τουρκική πλευρά θα επαναλάβει τις προσπάθειες προώθησης των ανθρωπίνων ροών, από ξηρά και θάλασσα, εκμεταλλευόμενη τις ευνοϊκές γενικά θερινές συνθήκες. Θεωρείται πιθανή και η προσπάθεια κατασκευής επεισοδίου, ειδικά στο θαλάσσιο χώρο, με στόχο την κατηγοριοποίηση της ελληνικής πλευράς. Ήδη εμφανίστηκαν στο ελληνικό και διεθνές μέγεθος και ανυπόστατες αναφορές για αθέμιτες πρακτικές των ελληνικών δυνάμεων. Η Ελλάδα ορθώς παρουσίασε διεθνώς τις επιβεβαιωμένες και καταφανείς διευκολύνσεις της τουρκικής ακτοφυλακής προς βάρκες μεταναστών-προσφύγων που κινούνται προς τα ελληνικά χωρικά ύδατα. Σε κάθε περίπτωση είναι ενθαρρυντικό ότι οι αφίξεις, παρά την αύξηση του Μαΐου έναντι του Απριλίου, παραμένουν χαμηλές και ελεγχόμενες.

Γ. Πηγές Πληροφόρησης

Πρωτογενής πηγή για την εκπόνηση της παρούσας ανάλυσης συνιστούν τα ανοικτά στατιστικά στοιχεία του Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.)¹, της Ελληνικής Αστυνομίας², καθώς και του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου³. Επιπλέον, χρησιμοποιείται ως δευτερογενής πηγή πληροφόρησης, έγκριτη διεθνής και εγχώρια αρθρογραφία.

Δ. Μηνιαία Τάση Φαινομένου

Κατάσταση στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου

Οι νέοι είσοδοι παράνομα εισερχόμενων αλλοδαπών στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, για τον μήνα Μάιο 2020, ήταν 228 άτομα (227 άτομα στην Λέσβο και 1 άτομο στην Σύμη). Τα 156 εκ των 227 ατόμων που εισήλθαν στην Λέσβο, συνελήφθησαν σε τρεις συγκεκριμένες μέρες 6/, 22/5 και 30/5/2020. Οι μετακινήσεις παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών από τα νησιά του

¹ <https://infocrisis.gov.gr/category/pliroforiaka-stoixeia/apotyposi-ikonas-sta-nisia/>

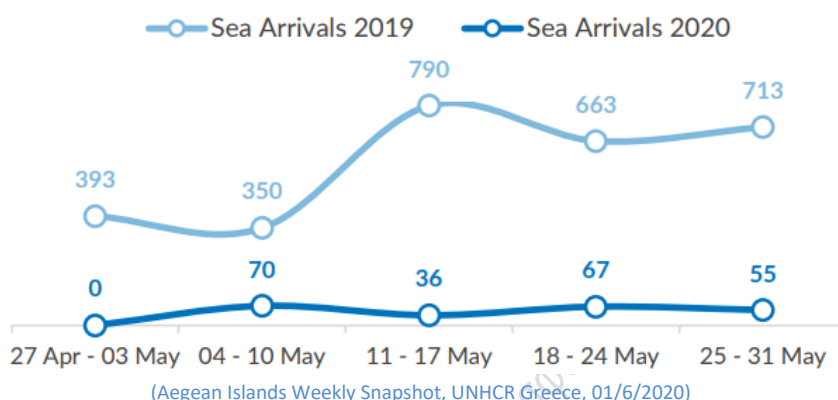
² http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=&perform=view&id=93710&Itemid=2443&lang=

³ <http://www.immigration.gov.gr/miniaia-statistika-stoixeia>

Ανατολικού Αιγαίου, προς την ελληνική ενδοχώρα για τον μήνα Μάιο 2020 ήταν 1.903 και με νησί προέλευσης, συγκεκριμένα ως ακολούθως⁴:

Μετακινήσεις παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου προς την ενδοχώρα τον Μάιο 2020					
Λέσβος	Χίος	Σάμος	Λέρος	Κως	Λοιπά Νησιά
1.212	216	323	70	71	11

(Εικόνες κατάστασης στο Ανατολικό Αιγαίο μηνός Μαΐου 2020, Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου)

Οι διαμένοντες παράνομα εισερχόμενοι αλλοδαποί στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, την 31/5/2020⁵, ήταν συνολικά 35.962 άτομα, με το μεγαλύτερο ποσοστό εξ αυτών να βρίσκεται στις δομές φιλοξενίας της Λέσβου.

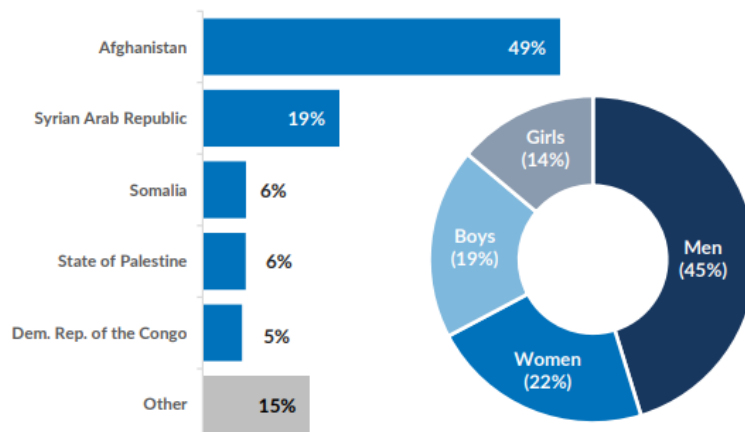
Διαμένοντες παράνομα εισερχόμενοι αλλοδαποί στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου την 31/5/2020					
Λέσβος	Χίος	Σάμος	Λέρος	Κως	Λοιπά Νησιά
19.298	5.080	6.794	1.874	2.813	103

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, το μεγαλύτερο ποσοστό των διαμενόντων παράνομα εισερχομένων αλλοδαπών, στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, είναι υπήκοοι Αφγανιστάν, με τους υπηκόους Συρίας και Σομαλίας να ακολουθούν. Το ποσοστό των ανήλικων αλλοδαπών είναι 33%⁶.

⁴ Εικόνες κατάστασης στο Ανατολικό Αιγαίο μηνός Απριλίου 2020, Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.), ιστοσελίδα infocrisis.gov.gr.

⁵ Εικόνα της κατάστασης στο Ανατολικό Αιγαίο 30/4/2020, Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου Συνόρων, Μετανάστευσης και Ασύλου (Ε.Σ.Κ.Ε.Σ.Μ.Α.), ιστοσελίδα infocrisis.gov.gr.

⁶ Aegean Islands Weekly Snapshot, UNHCR Greece, 25-31/5/2020.

(Aegean Islands Weekly Snapshot, UNHCR Greece, 24/5/2020)

Δομές Φιλοξενίας Ύπατης Αρμοστείας για του Πρόσφυγες

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΤΙΑ, σε δομές φιλοξενίας της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ανά την ελληνική επικράτεια, φιλοξενούνται την 01/6/2020, 22.813 μετανάστες και πρόσφυγες. Οι 16.171 είναι άτομα των οποίων εκκρεμεί η εξέταση αιτήματος ασύλου και οι 6.642 κατέχουν ήδη το καθεστώς πρόσφυγα. Το 53% των ατόμων αυτών, βρίσκεται σε δομές εντός της Αττικής, το 21% σε δομές της Κεντρικής Μακεδονίας και οι λοιπές σε δομές του οργανισμού στην Στερεά Ελλάδα, της Κρήτη, την Ήπειρο, το Αιγαίο, την Θεσσαλία και την Πελοπόννησο⁷.

Εκ των 22.813 προσφύγων και μεταναστών, οι 11.568 είναι ανήλικοι ηλικίας 4-17 ετών (27% αγόρια και 24% κορίτσια). Το 71% εξ αυτών έχει εγγραφεί και παρακολουθεί μαθήματα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση⁸.

Η δυναμικότητα των δομών της Ύπατης Αρμοστείας, ανά την ελληνική επικράτεια, είναι 23.176 άτομα και είναι καλυμμένη κατά 98,4%⁹.

Type	Units	Occupied units	Current places	Current population	Actual capacity	Occupancy rate
TOTAL PLACES - ISLANDS						
Apartments	348	334	1,797	1,661	1,731	96.0%
Total:	348	334	1,797	1,661	1,731	96.0%
TOTAL PLACES - MAINLAND						
Apartments	4,250	4,108	22,821	20,378	20,659	98.6%
Buildings	8	8	936	774	786	98.5%
Total:	4,258	4,116	23,757	21,152	21,445	98.6%

(ESTIA Accommodation Capacity Weekly Update)

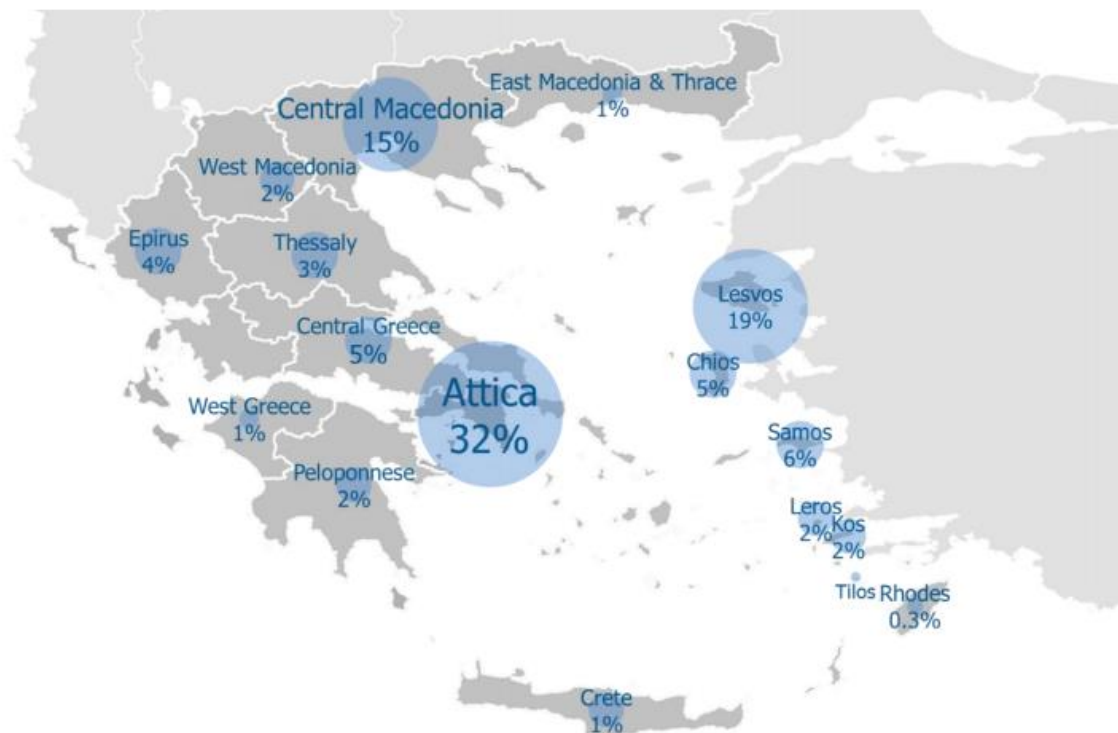
Κατά τον μήνα Απρίλιο 2020, στα πλαίσια του προγράμματος ΕΣΤΙΑ, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για του Πρόσφυγες, παρείχε οικονομική βοήθεια σε 96.672 μετανάστες και πρόσφυγες

⁷ Population breakdown in ESTIA Accommodation Scheme, UNHCR Greece, 01/6/2020.

⁸ Population breakdown in ESTIA Accommodation Scheme, UNHCR Greece, 01/6/2020.

⁹ ESTIA Accommodation Capacity Weekly Update, UNHCR Greece, 01/6/2020.

στην ελληνική επικράτεια. Το μεγαλύτερο ποσοστό εξ αυτών εντοπίζεται στην Αττική την Λέσβο και την Κεντρική Μακεδονία¹⁰.

(Παροχή Οικονομικής Βοήθειας, Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Μάρτιος 2020)

Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου

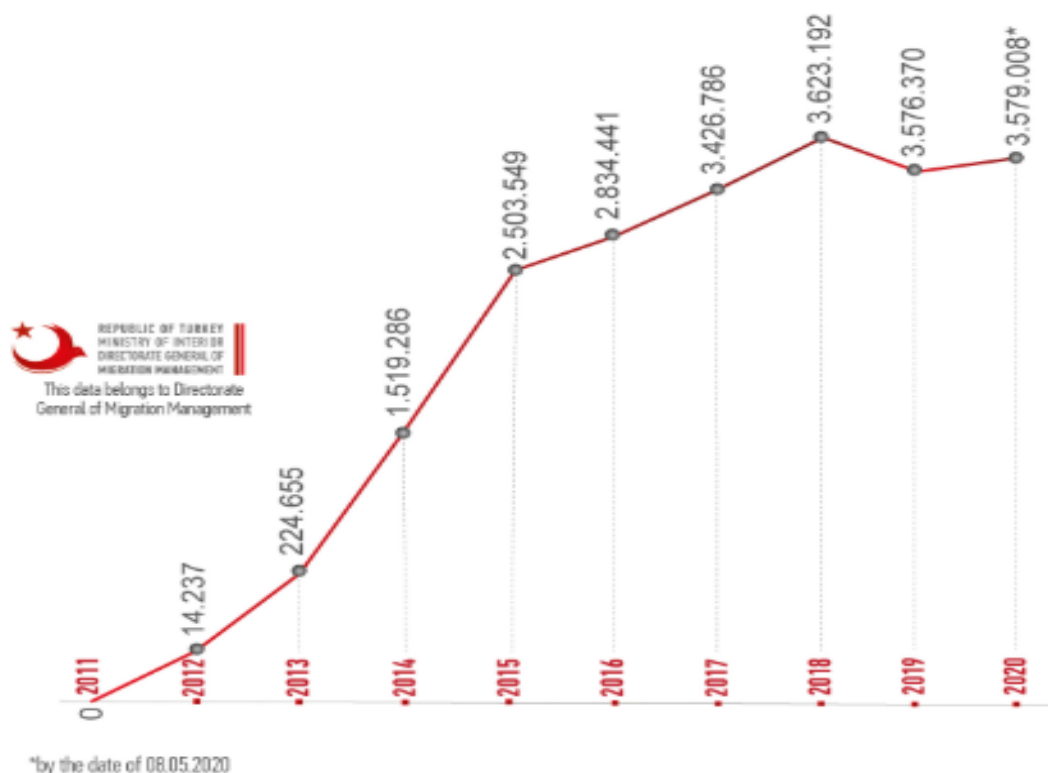
Η Υπηρεσία Ασύλου δεν έχει δημοσιοποιήσει στοιχεία για το άσυλο των μηνών Μάρτιος-Μάιος 2020. Η τελευταία επικαιροποίηση των στοιχείων αφορά τον Φεβρουάριο 2020, παράθεση των οποίων έγινε στην Μηνιαία Αποτύπωση του Απριλίου 2020.

¹⁰ Παροχή Οικονομικής Βοήθειας, Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Απρίλιος 2020.

Εικόνα συριακού μεταναστευτικού πληθυσμού στην Τουρκία

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της τουρκικής κυβέρνησης, την 8/5/2020, οι αλλοδαποί υπήκοοι Συρίας, που βρίσκονται στην Τουρκία, υπό το καθεστώς προσωρινής προστασίας ήταν 3.579.008, αριθμός αυξημένος κατά 0,07% σε σχέση με τον αντίστοιχο του έτους 2019 και μειωμένος κατά 1,22% σε σχέση με τον αντίστοιχο του 2018¹¹.

DISTRIBUTION OF SYRIAN REFUGEES IN THE SCOPE OF TEMPORARY PROTECTION BY YEAR

(Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών)

Παρατηρείται ότι κατά τα πρώτα τρία έτη του εμφυλίου πολέμου στην συριακή επικράτεια, ο αριθμός των σύριων υπηκόων (συνολικός αριθμός υπηκόων το 2013), που είχαν αιτηθεί προστασία από την τουρκική κυβέρνηση, στην τουρκική επικράτεια ήταν 224.655, αριθμός που αυξήθηκε κατά 1425,35% κατά τα επόμενα τρία έτη 2015, 2016 και 2017 (συνολικός αριθμός υπηκόων το 2017¹²).

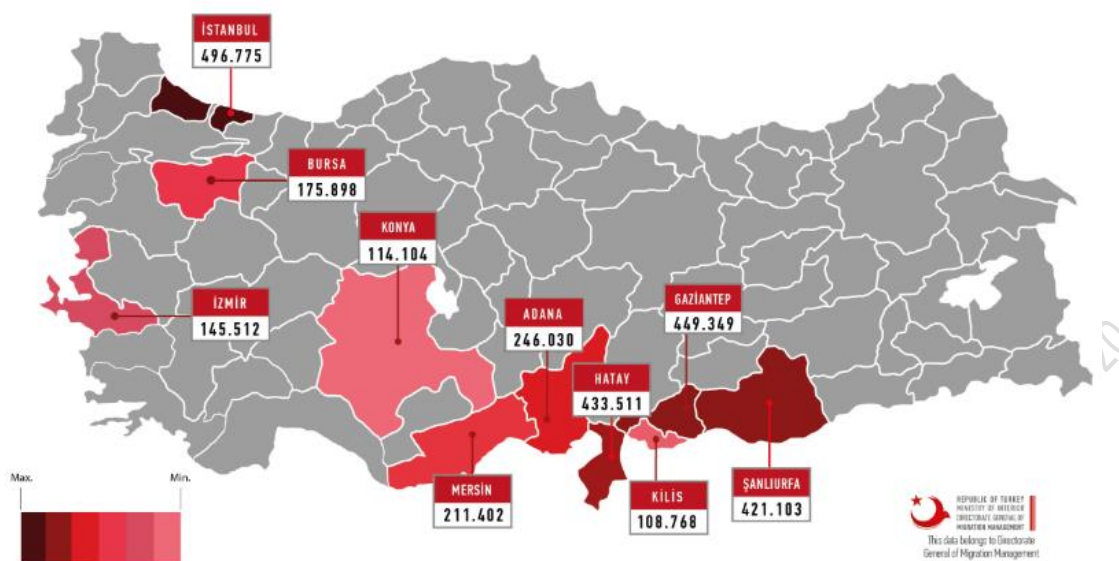
Σε ότι αφορά την εσωτερική κατανομή των σύριων υπηκόων υπό προσωρινή προστασία, σε ποσοστό άνω του 52%, διαμένουν στις τουρκικές επαρχίες που συνορεύουν με την Συρία, στην νότια περιοχή της τουρκικής επικράτειας. Μεγάλος αριθμός εξ αυτών διαμένει στην περιφέρεια Κωνσταντινούπολης¹³.

¹¹ Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών, ιστοσελίδα <https://en.goc.gov.tr/>, 8/5/2020.

¹² Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών, ιστοσελίδα <https://en.goc.gov.tr/>, 8/5/2020.

¹³ Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών, ιστοσελίδα <https://en.goc.gov.tr/>, 8/5/2020.

DISTRIBUTION OF SYRIANS UNDER TEMPORARY PROTECTION BY TOP 10 PROVINCES

(Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών)

Ο συριακός πληθυσμός στην τουρκική επικράτεια είναι σχετικά ισοσκελισμένος αριθμητικά, ως προς το φύλο και εμφανίζει υψηλά ποσοστά νεανικού πληθυσμού, καθώς το 60,69% αυτών είναι ηλικίας έως 24 ετών¹⁴.

DISTRIBUTION BY AGE AND GENDER OF REGISTERED SYRIAN REFUGEES RECORDED BY TAKING BIOMETRIC DATA

AGE	MALE	FEMALE	TOTAL
TOTAL	1.928.020	1.650.988	3.579.008
0-4	255.003	245.947	500.950
5-9	281.522	258.120	539.642
10-14	201.630	181.620	383.250
15-18	139.108	115.721	254.829
19-24	283.177	210.412	493.589
25-29	199.621	145.039	344.660
30-34	157.302	114.102	271.404
35-39	117.384	95.425	212.809
40-44	83.903	74.428	158.331
45-49	59.034	56.271	115.305
50-54	49.211	48.300	97.511
55-59	37.495	37.501	74.996
60-64	28.103	29.002	57.105
65-69	20.172	20.522	40.694
70-74	7.690	8.629	16.319
75-79	3.744	4.639	8.383
80-84	2.182	2.897	5.079
85-89	1.071	1.502	2.573
90+	668	911	1.579

*by the date of 08.05.2020

(Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών)

¹⁴ Τουρκικό Υπουργείο Εσωτερικών, ιστοσελίδα <https://en.goc.gov.tr/>, 8/5/2020.

Ε. Πολιτικές και Στρατιωτικές εξελίξεις

Τα κύρια πολιτικοστρατιωτικά γεγονότα του τελευταίου μήνα, σχετίζονται με την αλλαγή της εποχής και τις προσπάθειες των εμπλεκόμενων χωρών να προωθήσουν τις πολιτικές τους επιδιώξεις.

Η αλλαγή της εποχής, από την άνοιξη στο καλοκαίρι για το βόρειο ημισφαίριο, επιφέρει έναν αριθμό αλλαγών στις καιρικές συνθήκες, τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες των ελληνικών συνόρων αλλά και το ζήτημα του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού παρατηρείται μία αύξηση στις προσφυγικές ροές οι οποίες προέρχονται από την θάλασσα¹⁵. Το παραπάνω παρατηρείται λόγω της καλύτερης των καιρικών συνθηκών, τόσο στην Μεσόγειο Θάλασσα, όσο και στο Αιγαίο Πέλαγος. Καθίσταται επομένως ευκολότερο για μικρά σκάφη, τα οποία δεν έχουν ιδιαίτερα συστήματα υποστήριξης των επιβαινόντων, να διανύσουν τις θαλάσσιες αποστάσεις μεταξύ των ελληνικών και τουρκικών ακτογραμμών.

Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στα χερσαία ελληνοτουρκικά σύνορα στον ποταμό Έβρο. Συγκεκριμένα, η στάθμη του ποταμού κατά τους θερινούς μήνες μειώνεται, λόγω της μειωμένης βροχόπτωσης και των υψηλών θερμοκρασιών, τόσο στο ελληνικό όσο και στο βουλγαρικό κομμάτι του ποταμού. Ως αποτέλεσμα, καθίσταται ευκολότερη η διάβαση του ποταμού. Ακόμη, η κοίτη του ποταμού τροποποιείται σε ορισμένα σημεία εποχιακά λόγω φυσικών διαδικασιών, με αποτέλεσμα τον σχηματισμό κοιλιών τουρκικού εδάφους στην ελληνική επικράτεια πέρα από την φυσική κοίτη του ποταμού. Σε αυτά τα σημεία οι ελληνικές αρχές δεν μπορούν να επέμβουν επί του ποταμού, λόγω του ότι τα σύνορα δεν ταυτίζονται με την κοίτη.

Ένα ακόμη σημαντικό εποχιακό ζήτημα είναι η απελευθέρωση των διεθνών μετακινήσεων. Λόγω της πανδημίας του SARS-COV-2, όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο τεύχος, έχουν τεθεί περιορισμοί στην κίνηση των παγκόσμιων μετακινήσεων, προκειμένου να μην εξαπλωθεί ο ιός. Παρότι δεν είναι ακόμη επιβεβαιωμένο, ο ιός αναμένεται να ακολουθήσει μία εποχιακή ύφεση¹⁶. Τα περισσότερα στελέχη από την ίδια οικογένεια ιών παρουσιάζουν την προαναφερθείσα εποχιακή ύφεση και γι αυτόν τον λόγο αναμένεται η ίδια συμπεριφορά και από αυτόν τον ιό, χωρίς όμως κάτι τέτοιο να είναι σίγουρο¹⁷. Στην απελευθέρωση των μετακινήσεων θα παίξει ρόλο και ο οικονομικός παράγοντας. Παρ' όλα αυτά, το άνοιγμα των συνόρων αναμένεται μέσα στο καλοκαίρι και επομένως, όλες οι απαγορεύσεις είναι ακόμη σε ισχύ.

Πολιτικές Εξελίξεις

Κατά τον μήνα Μάιο υπήρξε μία διπλωματική σύγκρουση μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας σχετικά με την ανέγερση και την ενίσχυση των ήδη υπάρχουσών αποτρεπτικών μέτρων στα χερσαία σύνορα των δύο χωρών. Συγκεκριμένα, υπήρξαν διάφορα περιστατικά παρενόχλησης των ελληνικών δυνάμεων όσο αυτές εκτελούσαν τα καθήκοντά τους εντός της ελληνικής επικράτειας.

Ένα ακόμη σημαντικό περιστατικό υπήρξε η εμφάνιση ειδήσεων οι οποίες ανέφεραν ότι τουρκικές δυνάμεις είχαν στρατοπεδεύσει σε ελληνικό κομμάτι γης το οποίο εκτείνονταν πέρα από την κοίτη του ποταμού Έβρου και παρακολουθούσαν τις κινήσεις της ελληνικής πλευράς.

¹⁵ "Mediterranean Situation", ιστοσελίδα data2.unhcr.org, 30/05/2020.

¹⁶ "Coronavirus: Will summer make a difference?", ιστοσελίδα bbc.com, 30/05/2020.

¹⁷ "Rumors and Facts on COVID-19", ιστοσελίδα who.int, 30/05/2020.

Τόσο το Υπουργείο Εξωτερικών¹⁸, όσο και το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης¹⁹ διέψευσαν το γεγονός.

Η γεωγραφική θέση του συγκεκριμένου περιστατικού αναδεικνύει ένα ακόμη ζήτημα των χερσαίων ελληνοτουρκικών συνόρων. Τα ελληνοτουρκικά σύνορα χαράχτηκαν το 1923, πριν από 97 χρόνια με την Συνθήκη της Λωζάνης, ακολουθώντας την ροή του ποταμού Έβρου²⁰. Με την πάροδο των ετών, λόγω φυσικών διεργασιών, η κοίτη του ποταμού μεταβλήθηκε, δημιουργώντας κοιλίες ελληνικού εδάφους προς την πλευρά της Τουρκίας και το αντίστροφο, κοιλίες τουρκικού εδάφους προς την πλευρά της Ελλάδος, εκατέρωθεν της σημερινής κοίτης του ποταμού.

Οι κοιλίες έχουν κατά καιρούς αποτελέσει σημεία θερμών επεισοδίων μεταξύ των δύο πλευρών. Από αυτά, τα περιστατικά που έλαβαν την μεγαλύτερη δημοσιότητα είναι τα δύο παρακάτω. Το 1986, υπήρξε θερμό επεισόδιο με ανταλλαγή πυροβολισμών το οποίο κατέληξε στον θάνατο του στρατιώτη Ζήση Καραγώγου και δύο τούρκων στρατιωτών, σύμφωνα με επίσημες πηγές. Η συμπλοκή έλαβε χώρα σε τουρκική κοιλιά²¹. Το 2018 υπήρξε σύλληψη δύο ελλήνων στρατιωτικών από τις τουρκικές δυνάμεις²², ομοίως σε τουρκική κοιλιά.

Η Τουρκία προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την γεωγραφική αυτή ιδιαιτερότητα και να εμποδίσει τις ελληνικές δυνάμεις να αναγείρουν προστατευτικά φράγματα στις περιοχές όπου υπάρχουν τουρκικές κοιλίες και δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ο ίδιος ο ποταμός ως ανασχετικό μέσο. Χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις του Εγκεμέν Μπαγίς, πρώην υπουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Τουρκίας, στο τηλεοπτικό δίκτυο TRTWORLD, όπου δήλωσε ότι η κίνηση αυτή της Ελλάδος θα προκαλέσει την αντίδραση της Τουρκίας, μνημονεύοντας τα γεγονότα της εισβολής της Κύπρου και παραλληλίζοντας τις δύο περιπτώσεις²³.

Η Ελλάδα, προετοιμαζόμενη για την επανέναρξη των τουρκικών επιχειρήσεων υβριδικού πολέμου, απέστειλε τέλη του μήνα έναν μεγάλο αριθμό διμοιριών MAT στα ελληνοτουρκικά σύνορα²⁴. Παρόλη την σφοδρότητα των τουρκικών υβριδικών επιθέσεων, παρατηρείται ότι αυτή δεν μεταβάλλει την στρατηγική της Ελλάδας να χρησιμοποιεί μη θανάσιμες μεθόδους ελέγχου πλήθους για την αντιμετώπισή τους. Προς ενίσχυση αυτών των δυνατοτήτων, έχει προκηρυχτεί σημαντικός αριθμός θέσεων συνοριοφυλάκων²⁵.

¹⁸ “Ανακοίνωση του Υπουργείου Εξωτερικών σχετικά με δημοσιεύματα”, ιστοσελίδα mfa.gr, 30/05/2020.

¹⁹ “Διευκρινήσεις ΥΠΕΘΑ περί Ψευδών Ειδήσεων για «Κατάληψη» Εδάφους, ιστοσελίδα mod.mil.gr, 20/05/2020.

²⁰ “Η Συνθήκη της Λωζάνης. Το πλήρες κείμενο και η όλη συμφωνία περί ανταλλαγής Ελληνικών και Τουρκικών Πληθυσμών”, ιστοσελίδα mixanitouxronou.gr, 30/05/2020.

²¹ “Η εκτέλεση του στρατιώτη Καραγώγου και η άγνοια της ελληνοτουρκικής σύγκρουση στον Έβρο το 1986”, ιστοσελίδα potothema.gr, 30/05/2020.

²² “Το χρονικό της κράτησης Κούκλατζη-Μητρετώδη: Οι 167 μέρες στις τουρκικές φυλακές της Αδριανούπολης”, ιστοσελίδα athensvoice.gr, 30/05/2020.

²³ “Εμμεσές απειλές από Τούρκο αξιωματούχο”, ιστοσελίδα youtube.gr, 30/05/2020.

²⁴ “Με 20 Διμοιρίες των MAT αποτελούμενες από Έμπειρους και Σκληροτράχηλους άνδρες ενισχύονται τα Σύνορα του Έβρου”, ιστοσελίδα greekarmy.gr, 30/05/2020.

²⁵ “ΣΤΕ: Πράσινο φως για την πρόσληψη 480 νέων συνοριοφυλάκων”, ιστοσελίδα greekarmy.gr, 30/05/2020.

Στρατιωτικές Εξελίξεις

Όσον αφορά τις στρατιωτικές εξελίξεις, στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ενισχύεται ο φράχτης στα χερσαία σύνορα με την Τουρκία. Η Ελλάδα ενισχύει τις δυνατότητές της με την προκήρυξη δύο χιλιάδων θέσεων Οπλιτών Βραχείας Ανακατάταξης (Ο.Β.Α.)²⁶ με παράλληλη προκήρυξη θέσεων συνοριοφυλάκων²⁷

Όσον αφορά τις εξελίξεις στην Λιβύη, οι δυνάμεις της αναγνωρισμένης από τον ΟΗΕ κυβέρνησης εθνικής συνεννόησης φαίνεται να απωθούν τις δυνάμεις του LNA, φτάνοντας πολύ κοντά στην ανακατάληψη του αεροδρομίου της Τρίπολης. Οι καινούργιες επιτυχίες του GNA φαίνεται να αποδίδονται στην συνεχή παροχή στρατιωτικής βοήθειας από την τουρκική κυβέρνηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συνεχής προσγείωση τουρκικών μεταγωγικών αεροσκαφών τύπου C-130 στην πόλη Μισράτα²⁸. Η κατάσταση στη Συρία δεν παρουσιάζει σημαντική διαφοροποίηση, με την εξαίρεση περιστατικών πυρπόλησης αγρών από φιλοτουρκικές δυνάμεις στα σύνορα με τις περιοχές ελεγχόμενες από τις κουρδικές δυνάμεις, ενισχύοντας τους παράγοντες απώθησης πληθυσμού²⁹.

²⁶ “Δυνατότητα υποβολής ηλεκτρονικών αιτημάτων από τους εφέδρους στους διαγωνισμούς πρόσληψης των 2000 ΟΒΑ έως την 15 Ιουνίου 2020, χωρίς προσέλευση στις Στρατολογικές Υπηρεσίες”, ιστοσελίδα stratologia.gr, 30/05/2020.

²⁷ “Συνοριοφύλακες 2020 Προκήρυξη: Ηλικία, ύψος, προσόντα, δικαιολογητικά”, ιστοσελίδα armyvoice.gr.

²⁸ Ροή γεγονότων, ιστοσελίδα libya.liveuamap.com.

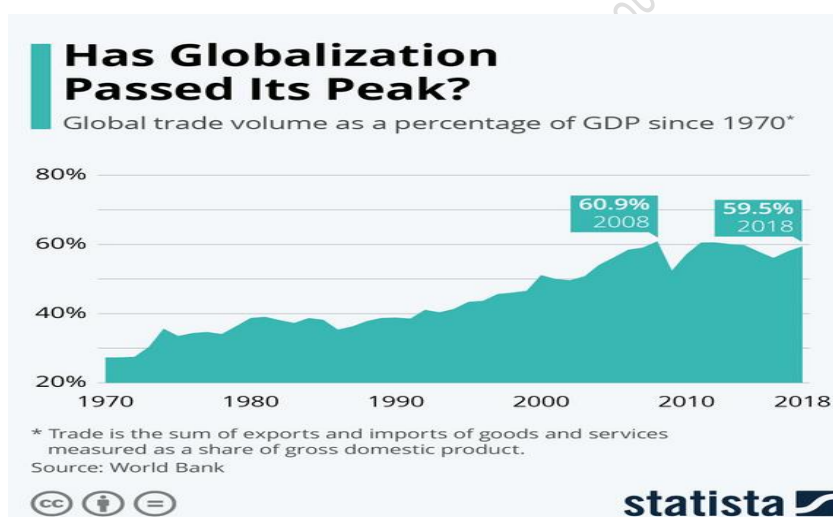
²⁹ Ροή γεγονότων, ιστοσελίδα syria.liveuamap.com.

ΣΤ. Οικονομικές Εξελίξεις

Γενική οικονομική εικόνα

Στον απόηχο των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης παγκοσμίως, λόγω του κορωνοϊού, επικρατεί μία τάση διαμόρφωση κλίματος οικονομικής ύφεσης. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα³⁰ με δήλωση της κ. Λαγκάρντ μας προετοιμάζει για ύφεση μεταξύ 8% έως 13% ενώ από πηγές του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου με πολύ ξεκάθαρο τρόπο δηλούται επίσης το τεράστιο εύρος της ερχόμενης κρίσης. Περίπου 3%, είναι η ευνοϊκότερη πρόβλεψη για ύφεση διεθνώς με μόνες την Κίνα και την Ινδία να μεγεθύνονται οικονομικά.

Η κρίση του 2009 ήταν μία ευκαιρία για την Κίνα να εξάγει προϊόντα και φυσικά εργατικό δυναμικό, πολίτες της οι οποίοι γρήγορα εδραιώθηκαν στις χώρες όπου μετανάστευσαν με την βοήθεια του κινεζικού κράτους. Η Ινδία και, άγνωστο πόσο οι γειτονικές της χώρες επίσης, επωφελήθηκαν με την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος τους, πράγμα που κατέστησε δυνατή τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τους. Οι πολίτες της Ινδικής υποηπείρου είναι πιθανό να παρατηρήσουν μείωση στα πραγματικά τους έσοδα με αποτέλεσμα η προοπτική της μετανάστευσης να φαντάζει δελεαστική έτι περαιτέρω. Από την Διεθνή Τράπεζα αντλούμε επίσης την πληροφορία ότι το διεθνές εμπόριο δεν μεγεθύνεται από το 2018, με ρυθμό ανάλογο της προηγούμενης εικοσαετίας.³¹

(μεγέθυνση του διεθνούς οικονομικού εμπορίου από το 1970 έως το 2018)

Ήδη υπήρξε κάμψη έπειτα από την οικονομική κρίση του 2009, οπότε εύλογα συμπεραίνεται ότι ίσως η Παγκοσμιοποίηση στον οικονομικό τομέα τελματώνει. Αυτό όμως δεν συνεπάγεται και την ανάλογη τελμάτωση των μεταναστευτικές ροές. Η φτωχοποίηση και οι δύσκολες εργασιακές συνθήκες, ιδιαίτερα για κατοίκους αναπτυσσόμενων χωρών της Ασίας και της Αφρικής, οι οποίοι επωφελήθηκαν στο παρελθόν από την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας τους, θα τους στρέψουν στην απομάκρυνση από τις πατρογονικές τους εστίες· είτε αυτό πρόκειται για εσωτερική, είτε πολύ περισσότερο για μετανάστευση στο εξωτερικό και δη στην Ελλάδα. Φυσικά η δανειοδότηση χωρών από το Διεθνές Νομισματικό ταμείο ήρθε ταχέως με σκοπό να στηρίξει τις οικονομικές δομές των πληγεισών χωρών με πρώτες τις Αφρικανικές και Ασιατικές χώρες³²

³⁰ "Λαγκάρντ: Από 8% έως 12% η συρρίκνωση της Ευρωζώνης", ιστοσελίδα newsit.gr, 27/5/2020.

³¹ "Is Globalisation crumbling?", ιστοσελίδα themanews.com, 28/5/2020.

³² "Κοροναϊός: 102 χώρες έχουν προσφύγει στο ΔΝΤ", ιστοσελίδα protothema.gr, 22/5/2020.

Άγνωστο είναι αν θα ανακόψει τις ροές μεταναστών αυτή η δανειοδότηση. Μία από αυτές είναι και η Αίγυπτος η οποία έλαβε δάνειο για να στηρίξει τους πληγέντες κατοίκους της.³³ Είναι ωστόσο πιθανό, λόγω της εγγύτητας με την Ελλάδα και την Ευρώπη, να αποτελέσει χώρα με αυξανόμενη ροή μεταναστών προς το εξωτερικό, με τον πληθυσμό της να ξεπερνάει ήδη τα εκατό εκατομμύρια.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση συζητείται σχέδιο χρηματοδότησης 750 δισεκατομμυρίων ευρώ για τις χώρες οι οποίες επλήγησαν από τον κορωνοϊό, με ηγέτιδα χώρα την Γερμανία επ' ευκαιρία της Γερμανικής προεδρίας στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο ερχόμενο εξάμηνο³⁴. Η ίδια η Γερμανική οικονομία έχει πληγεί με πολλές απολύσεις στον τομέα των υπηρεσιών³⁵. Εκτός από την άμεση απελευθέρωση εργατικού δυναμικού το οποίο θα ανταγωνιστεί μετανάστες, η επίδραση των οικονομικών συνεπειών του κορωνοϊού, στην Ελλάδα θα είναι άμεση για δύο λόγους. Ένας είναι η επίδραση στην Ελληνική οικονομία από την αδυναμία της TUI, εταιρεία κολοσσό στους τομείς τουρισμού και ταξιδιών γερμανικών συμφερόντων, να δραστηριοποιηθεί αυτήν τη θερινή περίοδο όσο στο παρελθόν. Είναι φυσικά μόνο μία από τις εταιρείες γερμανικών συμφερόντων οι οποίες ένεκα της παγκοσμιοποίησης διαμορφώνουν τάσεις στην Ελληνική οικονομία. Ο άλλος είναι η πιθανότητα επιστροφής μεταναστών στην πρώτη χώρα καταγραφής αυτών, με την Ελλάδα να θίγεται ιδιαίτερα, στο πλαίσιο της εφαρμογής της συνθήκης "Δουβλίνο II" ή κάποιας παρόμοιας συνθήκης σε περίπτωση που αυτό επιδιωχθεί από την Γερμανία, πολλώ δε μάλλον επί της περιόδου της προεδρίας αυτής.

Οι πανευρωπαϊκοί περιορισμοί στις ταξιδιωτικές μεταφορές και πολύ περισσότερο στον αεροπορικό τομέα θα δυσχεράνουν τις μεταφορές, εγκλωβίζοντας άτομα τα οποία διαβιούν στην Ελλάδα και έχουν δικαίωμα να μετακινηθούν σε χώρες Σένγκεν, όπως είναι οι αιτούντες ή και λαβόντες άσυλο³⁶.

Οικονομία-Στέγαση-Μεταναστευτικό

Η ανάγκη για στέγαση διεθνώς και φυσικά περισσότερο στην Ελλάδα είναι στο προσκήνιο, όμως όλο και δυσκολότερο είναι να ικανοποιηθεί αυτή, ειδικά με την τουριστική ανάπτυξη. Η Χρυσή Βίζα, η βραχυχρόνια μίσθωση από εταιρείες όπως η Airbnb, και κυρίως η ανάγκη για άμεση στέγαση συμπέσαν την αγορά κατοικίας. Η ανοδική πορεία των ενοικίων ανακόπτεται σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Η άμεση ανάγκη για στέγαση αφορά φυσικά και μετανάστες όπως και η Χρυσή Βίζα σε μικρότερο βαθμό. Η πτωτική τάση χορήγησης στεγαστικών δανείων σε συνδυασμό με την ελάττωση της οικοδομικής δραστηριότητας, αύξησε την δυσκολία Ελλήνων πολιτών να βρουν φθηνή λύση στέγασης καθώς υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι αναζητούν στέγαση συμπιέζουν την αγορά ακινήτων. Είναι ενθαρρυντική η προσπάθεια, άτομα ευρισκόμενα σε δομές φιλοξενίας της ενδοχώρας, σε θέσεις υποδοχής σε ξενοδοχεία του προγράμματος "Filoxenia" και σε διαμερίσματα του προγράμματος "ΕΣΤΙΑ", συνολικά 11.237 μετανάστες ή πρόσφυγες να

³³ "Η Αίγυπτος προσέφυγε στο ΔΝΤ-Πήρε δάνειο 2,77 δις.δολ.για να στηρίξει την οικονομία της", ιστοσελίδα pronews.gr, 13/5/2020.

³⁴ "Ανοίγει ο δρόμος για το ευρωμόλογο μετά το σχέδιο Μάρσαλ της Κομισιόν", ιστοσελίδα newsit.gr, 28/5/2020.

³⁵ "Εκτεταμένες απολύσεις στη Γερμανία λόγω κορωνοϊού", ιστοσελίδα newsit.gr, 11/5/2020.

³⁶ "Κομισιόν για τουρισμό: Αναστολή της Σένγκεν μέχρι τις 15 Ιουνίου - Δεν θα είναι κενές οι μεσαίες θέσεις στις πτήσεις", ιστοσελίδα pronews.gr, 13/5/2020.

αποχωρήσουν με μέριμνα της κυβέρνησης³⁷. Αυτή η διαδικασία θα εκκινήσει την 1η Ιουνίου ήδη με την κοινωνική και πολιτική της πτυχή να μην έχει σταθμιστεί.

Τουρκική οικονομία-Μεταναστευτικό

Όσον αφορά τον γίγαντα σε έκταση και πληθυσμό αλλά ταχέως μετατρεπόμενο σε οικονομικό νάνο, την Τουρκία, δεδομένο είναι ότι η συνεχής πτώση της τιμής της τουρκικής λίρας προετοιμάζει για την πιθανότητα αιτήματος οικονομικής στήριξης από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο³⁸. Αυτό όμως έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την τάση στη διεθνή κοινότητα να διαφυλάσσονται τα συναλλαγματικά αποθέματα των κεντρικών τραπεζών και εκτός από την πληθωριστική τάση στην τουρκική λίρα θα προκαλέσει και δυσκολία στη χρηματοδότηση των κρατικών λειτουργιών. Προσπάθεια γίνεται η συνέχιση της ροής χρήματος να επιτευχθεί με δανεισμό, όχι όμως από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αλλά με ανταλλαγή νομίσματος με κεντρικές τράπεζες άλλων χωρών. Κρίνοντας όμως από την άρνηση των ΗΠΑ να στηρίζουν ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι βέβαιο ότι πλέον μόνο παράλληλα τραπεζικά συστήματα θα χρηματοδοτήσουν τέτοια προσπάθεια.

Επιπλέον, σε η τουρκική οικονομία στηρίζεται στην εργασία οικονομικών μεταναστών και αιτούντων άσυλο, οι οποίοι δεν αμείβονται όσο οι Τούρκοι πολίτες. Η αδυναμία συμμετοχής μεγάλων κοινοτήτων υπηκόων ξένων χωρών στις πολιτικές αποφάσεις της Τουρκίας, συγκρατεί την απότομη πτώση του βιοτικού επιπέδου των τούρκων. Αυτό είναι μια συνταγή για συνεχή εισροή μεταναστών σε συνθήκες ευημερίας.

Σύστημα Hawala

Το σύστημα Χαβάλα (hawala) αποτελεί παράλληλο τραπεζικό σύστημα, είναι διαδεδομένο σε μουσουλμανικές χώρες και συχνά υποκαθιστά πλήρως το τραπεζικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται σε έλεγχο της ροής χρήματος από μία στιβαρή κεντρική τράπεζα, κάνοντας έτσι δυσκολότερη εκτός από την παρακολούθηση της χρηματικής αυτής ροής και την διακρίβωση της προέλευσης της από νόμιμες ενέργειες. Έτσι είναι εύλογο ότι το Ισλαμικό Κράτος χρησιμοποίησε τη Χαβάλα για να εμπορεύεται πετρέλαιο, με την Τουρκία συχνά να επωφελείται άμεσα. Η πρόσφατη πτώση της τιμής του πετρελαίου δεν έχει όμως δείξει πόσο κρίσιμη ήταν αυτή η φθηνή εισαγωγή ενέργειας για την Τουρκική Οικονομία. Πέρα από το πετρέλαιο ενδιαφέρον είναι ότι χρηματοδοτούνται μέσω της Χαβάλα πολλά δίκτυα διακίνησης μεταναστών και εμπορίας ανθρώπων³⁹. Στο παρελθόν η χρήση του παρατραπεζικού συστήματος της Χαβάλα, κατάφερε να στηρίξει την οικονομία του Ισλαμικού Κράτους με μικρή επιτυχία, το Ιράν κατάφερε να ανταπεξέλθει έως τώρα παρά τις διεθνείς οικονομικές κυρώσεις ενώ η Τουρκία επιδιώκει πλέον να στηριχθεί και αυτή σε αυτό το σύστημα, ούτως ώστε να στηρίξει το νόμισμα της και να εισάγει “σκληρό” συνάλλαγμα. Τα χρήματα τα οποία μέσω Χαβάλα εισέρχονται στο τουρκικό τραπεζικό σύστημα δεν έχουν όμως απαραίτητα προέλευση από νόμιμες μόνο ενέργειες, οπότε, εύλογα υποθέτει κανείς ότι, χρήματα προερχόμενα από διακίνηση ανθρώπων θα καταλήξουν σε τουρκικές τράπεζες.

³⁷ “Μεταναστευτικό: Βγάζουν από διαμερίσματα, δομές και ξενοδοχεία 11.237 πρόσφυγες και μετανάστες”, ιστοσελίδα protothema.gr, 29/5/2020.

³⁸ “Τουρκία: Σε νέο ιστορικό ναδίρ η λίρα”, ιστοσελίδα naftemporiki.gr, 7/5/2020.

³⁹ “Islamic State’s money transfer network busted in Turkey”, ιστοσελίδα al-monitor.com, 2/10/2019.

Ζ. Νομικές Εξελίξεις

Ζ1. Εξελίξεις στο εσωτερικό

1. Θέσπιση νέου νόμου

Δυνάμει του ΦΕΚ 96/Α/12-5-2020 δημοσιεύθηκε και άρχισε να ισχύει ο νέος νόμος 4686/2020⁴⁰ περί βελτίωσης της μεταναστευτικής νομοθεσίας. Οι διατάξεις του τροποποιούν, και συμπληρώνουν κανόνες δικαίου παλαιότερων νόμων σχετικών με την διαχείριση του μεταναστευτικού προβλήματος. Ο νόμος αποτελείται από εξήντα πέντε (65) άρθρα και πραγματοποιεί τροποποιήσεις στους νόμους 4639/2019, 4375/2016 και 4251/2014. Παράλληλα εμπεριέχει και άλλες διατάξεις, όπως συνηθίζεται.

Επειδή εκφεύγει του ευσύνοπτου πνεύματος του παρόντος δελτίου η αναλυτική παρουσίαση του νεοθεσπισθέντος νόμου, σταχυολογήσαμε και θα αναφερθούμε στα πλέον κρίσιμα νέα δεδομένα. Αυτά είναι τα εξής:

1. Ειδική γραμματεία προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων του υπουργείου μετανάστευσης και ασύλου, η οποία αναλαμβάνει την μέριμνα των διαδικασιών για τους ασυνόδευτους ανήλικους. (Άρθρο 1 παρ. 4 & άρθρο 4 παρ. 1).
2. Σύντμηση της προθεσμίας προσφυγής σε περίπτωση κράτησης αιτούντος διεθνούς προστασίας σε δέκα (10) ημέρες αντί είκοσι (20) όπως ίσχυε. (Άρθρο 3 παρ. 2).
3. «Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής», σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 63 περ. δ', μπορούν να είναι και οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης. (Άρθρο 5).
4. Σε περίπτωση παραβίασης του επιβαλλόμενου καθήκοντος συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές τεκμαίρεται ότι σιωπηρώς ανακαλείται η αίτηση διεθνούς προστασίας ή προσφυγή από τον αιτούντα και συνεπώς απορρίπτεται ως αβάσιμη. (Άρθρο 11 παρ. 3).
5. Σύντμηση της προθεσμίας κατ' απόλυτης προτεραιότητας κρίσης αιτήσεων σε δεκαπέντε (15) ημέρες αντί είκοσι (20). (Άρθρο 15 παρ. 1).
6. Απορριπτέα τυγχάνει ομοίως και η αίτηση εκείνου που προέρχεται από ασφαλή τρίτη χώρα⁴¹ και παραμένει στην Ελλάδα αμιγώς για οικονομικούς λόγους. (Άρθρο 17 παρ. 2).
7. Οι προσφυγές των διαμενόντων σε νησιά προσδιορίζονται κατά προτεραιότητα. (Άρθρο 23 παρ. 1).
8. Αναπομπή στον πρώτο βαθμό δεν επιτρέπεται ούτε για συμπληρωματική συνέντευξη. (Άρθρο 27).
9. Οι ρυθμίσεις του νέου νόμου καταλαμβάνουν όλες τις εκκρεμείς διαδικασίες από 01^{ης} Ιανουαρίου 2020. (Άρθρο 29).
10. Λειτουργία Κλειστών Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών Νήσων. (Άρθρο 30 παρ. 4).
11. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών, καταργηθέντος του άρθρου 26 Π.Δ. 114/2010. (Άρθρο 44)
11. Σύσταση Μητρώου Εισηγητών – βοηθών χειριστών Ασύλου. (Άρθρο 50 παρ. 1).
12. Σύσταση Διεύθυνσης Νομικής Υποστήριξης Ασύλου και Υποδοχής. (Άρθρο 53).
13. Εγγραφή ειδικής πίστωσης απορρήτων εθνικών αναγκών στο Υπουργείο Μετανάστευσης. (Άρθρο 56 παρ. 1). Η διάθεση οποιουδήποτε ποσού θα γίνεται με απόφαση του Υπουργού και ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Ειδικών Δαπανών. (Άρθρο 56 παρ. 3).
14. Σύσταση Μητρώου Ελληνικών και Ξένων ΜΚΟ. Οι ελάχιστοι αναγκαίοι όροι εγγραφής είναι οι ακόλουθοι:

α) η ρητή πρόβλεψη υλοποίησης συγκεκριμένων ανθρωπιστικών δραστηριοτήτων,

⁴⁰ <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/nomos-4686-2020-phek-96a-12-5-2020.html>

⁴¹ Για πολλούς μετανάστες, ίσως για τους περισσότερους που βρίσκονται στην Ελλάδα, ασφαλή τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί και η Τουρκία.

- β) ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας του αιτουμένου την εγγραφή νομικού προσώπου και η μη διανομή κερδών στα μέλη και τους εταίρους,
- γ) η μη σύναψη οποιουδήποτε είδους με φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στα όργανα διοίκησης ή είναι μέλη τους ή εταίροι, που έχουν τον καταστατικό τους έλεγχο, συζύγους, τέκνα και γονείς των ανωτέρω προσώπων, καθώς επίσης ούτε με νομικά πρόσωπα τα οποία ελέγχονται από τα προαναφερθέντα φυσικά πρόσωπα,
- δ) η μη λήψη άνω του 50% κρατικής χρηματοδότησης,
- ε) η μη ύπαρξη για τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν την διοίκηση τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου δυνάμει της οποίας να τους καταγιγνώσκεται ενοχή για συμμετοχή σε εγκληματική ή τρομοκρατική οργάνωση, δωροδοκία, απάτη, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας, παιδικής εργασίας και εμπορίας ανθρώπων,
- στ) η τήρηση αναλυτικών οικονομικών καταστάσεων από ορκωτούς ελεγκτές,
- ζ) η εκπλήρωση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων,
- η) ο ορισμός και απασχόληση Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer-DPO) επιφορτισμένου με την διαρκή συμμόρφωση της ΜΚΟ με την αυστηρή νομοθεσία για τα προσωπικά δεδομένα.
- θ) Μάλιστα, με σχετική απόφαση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου μπορούν να καθορίζονται και επιπρόσθετοι αναγκαίοι όροι για την εγγραφή. (Άρθρο 58).

2. Διάκριση μεταναστών και ανάκτηση ελέγχου δομών

Διακηρυγμένη στρατηγική προτεραιότητα των αρχών είναι ο ταχύς διαχωρισμός όσων δικαιούνται ασύλου από τους οικονομικούς μετανάστες.

Όλες οι δομές έως την Παρασκευή 29 Μαΐου 2020 ήταν υπό τον έλεγχο των διεθνών οργανισμών και των ΜΚΟ. Έκτοτε τοποθετήθηκαν νέοι διοικητές. Σχετικώς είναι σημαντικό το γεγονός ότι διενεργήθηκε λεπτομερής καταγραφή των παράνομων «επιχειρήσεων» που ανθούσαν οικονομικά εντός των δομών διακινώντας αδήλωτο χρήμα μέσω αδήλωτης εργασίας.

3. Αποφάσεις επί αιτήσεων ασύλου

Τριπλασιάστηκαν οι εκδοθείσες αποφάσεις. Τον μήνα Απρίλιο του 2020 εκδόθηκαν 16.000 αποφάσεις επί αιτήσεων ασύλου.

2015-2020: 60.000 μετανάστες έχουν λάβει άσυλο. Εξ αυτών οι 58.500 έχουν εξέλθει των δομών και δραστηριοποιούνται κοινωνικά και οικονομικά. 1.500 απολαμβάνουν ακόμη ενίσχυσης ενοικίου δυνάμει του προγράμματος ΗΛΙΟΣ (επιδότηση ενοικίου και εκμάθηση ελληνικής). Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα συνδέονται και οι περίπου 11.000 που προσφάτως εξήλθαν των δομών.

4. Έλεγχοι σε ΜΚΟ

Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας με την Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας και την Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών έλεγξαν εξονυχιστικά στις 28-5-2020 ΜΚΟ στην έδρα της και σε έξι δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων. Στο πλαίσιο του ελέγχου παραδόθηκαν, παρελήφθησαν και κατασχέθηκαν ψηφιακά και φυσικά αρχεία που σχετίζονται με δράσεις της ελεγχόμενης οντότητας:

- Φάκελοι με έγγραφα που αφορούν στη συμφωνία επιδότησης της δράσης και το τεχνικό δελτίο πράξης,
- Μεγάλος αριθμός εγγράφων και παραστατικών δαπανών που αφορούν στο φυσικό αντικείμενο του χρηματοδοτούμενου έργου,
- Οδηγός Διαχείρισης – Σύνδεση Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου,

- Ατομικά Δελτία Υπαλλήλων,
- Τροποποιήσεις συμβάσεων,
- Τιμολόγια επιχορηγήσεων που αφορούν στη λειτουργία των Δομών.

Τα μέλη του κλιμακίου με την υποστήριξη των εξειδικευμένων στελεχών της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Ερευνών (Δ.Ε.Ε) μετέβησαν ταυτόχρονα σε έξι (6) δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, προκειμένου να διακριβωθούν οι συνθήκες υλοποίησης του αναληφθέντος έργου που χρηματοδοτείται από το Τ.Α.Μ.Ε. και η τήρηση ή μη των όρων και διαδικασιών του αντικειμένου που περιγράφονται στο σχετικό τεχνικό δελτίο δράσης, καθώς και η εν γένει λειτουργία τους και η καταλληλότητα εγκαταστάσεων σύμφωνα με τον Οδηγό Εφαρμογής & Λειτουργίας Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (11ος/2017).

Ειδικότερα παρελήφθησαν και κατασχέθηκαν στοιχεία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή:

- Λίστα ωφελουμένων από ενάρξεως τους έργου
- Κατάσταση προσωπικού
- Τρέχοντα προγράμματα σίτισης, εκπαίδευσης, δημιουργικής απασχόλησης, ψυχολογικής υποστήριξης και καθαριότητας
- Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των δομών
- Έγγραφα σχετιζόμενα με τη διανομή χρηματικού ωφελήματος ύψους 30€ προς τους ωφελούμενους
- Βάρδιες απασχολούμενου προσωπικού από ενάρξεως του έργου
- Αρχείο με ημερήσια δελτία ενημέρωσης προς το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)
- Μισθωτήρια συμβόλαια και κατόψεις του κτιρίου
- Άδειες/πιστοποιητικά που απαιτούνται για τη λειτουργία της δομής (πυρασφάλειας κ.λπ.)
- Ταμείο μικροεξόδων
- Φόρμες εντύπων που χρησιμοποιούνται από τη δομή όπως συμφωνητικό φιλοξενίας⁴².

Να σημειωθεί ότι οι ουσιαστικοί έλεγχοι κατατείνουν στην απόλυτη διασφάλιση της αναγκάιας διαφάνειας.

5. Επιβεβαίωση της θεώρησης του μεταναστευτικού ως διεθνούς εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της **EUROPOL** η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα στις 15 Μαΐου⁴³: «Οι εγκληματίες εφευρίσκουν **νέους τρόπους εκμετάλλευσης μεταναστών** μέσα σε αυτά τα πλαίσια. Σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται η **λαθροδιακίνηση**, το **λαθρεμπόριο**, η **σεξουαλική εκμετάλλευση** και η **μαύρη εργασία**. Ο όρος «**πολυ-εγκληματικότητα**» («poly-criminality») χρησιμοποιείται από τη Europol για να περιγράψει κυκλώματα οργανωμένου εγκλήματος, τα οποία ασχολούνται παράλληλα με περισσότερες από μια εγκληματικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με στατιστικά της SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment) του 2017, 45% των κυκλωμάτων οργανωμένου εγκλήματος δραστηριοποιούνται σε περισσότερους από ένα τομείς και προσαρμόζονται με ταχύτητα στις συνθήκες, τη ζήτηση και την προσφορά. Επίσης, πέραν του 70% δραστηριοποιούνται σε πάνω από τρεις χώρες, ενώ 10% σε πάνω από επτά»⁴⁴.

⁴² Τα στοιχεία αντλήσαμε από δημοσιεύματα, π.χ. <https://meaculpa.gr/ellas/49753-ethniki-arxi-diafaneias-elegxos-se-mko-pou-exei-edra-sti-lesvo.html#XtILFSyLSd.twitter>.

⁴³ <https://simerini.sigmalive.com/article/2020/5/24/e-teleutaia-ekthese-tes-europol-gia-te-lathrodiakinese-metanaston/>

⁴⁴ <https://www.megatv.com/megagegonota/article.asp?catid=27371&subid=2&pubid=38587274>

Καθίσταται έτι επιτακτικότερη η αντιμετώπιση από την Ελλάδα του μεταναστευτικού προβλήματος ως διεθνούς εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων· ενός εγκλήματος με θύτες και θύματα τα οποία οφείλουμε από ανθρωπιστικούς και μόνο λόγους να προστατεύσουμε από την έκθεση στον κίνδυνο.

6. Δικαστική μεταχείριση ταραχοποιών εντός των ΚΥΤ

Δύο Αφγανοί καταδικάστηκαν σε κάθειρξη έξι ετών και εννέα μηνών για πρόκληση επεισοδίων σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης. Δημοσιεύθηκε και στην ναυαρχίδα του τουρκικού καθεστώτος YeniSafak. Κατά συνέπεια εκπέμπεται το ορθό μήνυμα προς όλους ότι οι ελληνικές αρχές αντιμετωπίζουν συντεταγμένα και ολοκληρωτικά το μεταναστευτικό πρόβλημα.

7. Εισαγγελική έρευνα για 25.000 πιστοποιητικά ευαλωτότητας στη Λέσβο

Στη Λέσβο ο Εισαγγελέας διέταξε την έρευνα 25.000 πιστοποιητικών ευαλωτότητας τα οποία εκδόθηκαν κατά τα έτη 2016-2019, και δυνάμει των οποίων μετανάστες αποχωρούσαν κατά προτεραιότητα από τα νησιά και επίσης απέφευγαν την απέλαση σε περίπτωση που δεν edικαιούνται διεθνούς προστασίας.

8. Εγκλήματα μεταναστών και λαθροδιακινητών

Στις 20-5-2020 αστυνομικός υπηρετών στην ΑΔ Ροδόπης τραυματίστηκε από πυροβολισμό Ιρακινού λαθροδιακινητή κατά την διάρκεια καταδίωξης μεταναστών στην περιοχή μεταξύ Κρωβύλλης και Νέας Πέτρας, λίγα χιλιόμετρα από την Κομοτηνή.

Ζ2. Εξελίξεις στο εξωτερικό

Ευρωπαϊκή νομοθεσία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε εντός του μηνός ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το εν λόγω σχέδιο αποτελείται από έξι (6) πυλώνες.

Κρίνεται σκόπιμο να καταβάλει προσπάθεια η Ελλάδα να συνδέσει το μεταναστευτικό πρόβλημα – το οποίο έχει τη μορφή του διεθνούς εγκλήματος εμπορίας ανθρώπων– με το ευρωπαϊκό σχέδιο εντοπισμού και κολασμού του μαύρου χρήματος. Η σύνδεση πρέπει ιδίως να επιχειρηθεί με τον πέμπτο πυλώνα, ο οποίος αφορά την επιβολή σε ενωσιακό επίπεδο των διατάξεων του ποινικού δικαίου και ανταλλαγή πληροφοριών.

Επιπροσθέτως, ανακοινώθηκε ότι αναμένεται εντός του Ιουνίου πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη νέα Ευρωπαϊκή Πολιτική Μετανάστευσης και Ασύλου.

Ερευνητική Ομάδα

Συντονιστής Ερευνητικής Ομάδας

Ιπποκράτης Δασκαλάκης, Αντιστράτηγος ε.α.

Ερευνητές

Αναστάσιος Νικόλαος Κανελλόπουλος, Αναλυτής Κινδύνου

Ζήσης Κύργος, Αναλυτής Άμυνας και Ασφάλειας

Παναγιώτης Μπαλακτάρης, Δικηγόρος

Αλέξανδρος Τριανταφύλλου, Οικονομικός Αναλυτής

ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ-Ερευνητική Ομάδα Μεταναστευτικού-Προσφυγικού (ΕΡ.Ο.ΜΕ.Π), Μάιος 2020